

Κλίμακες κλινικής εκτίμησης σεξουαλικών δυσλειτουργιών σε άντρες και γυναίκες

Παυλοπούλου Ηλιάνα
Ψυχολόγος

Επιστημονική Συνεργάτης στο Ειδικό Ιατρείο

*Σεξουαλικών Διαταραχών- Αιγινήτειο Νοσοκομείο και
στη Μονάδα Θεραπείας Συμπεριφοράς – Ε.ΚΕ.Ψ.Υ.Ε.*

Χρήση Ερωτηματολογίων

Οι κλίμακες κλινικής εκτίμησης σεξουαλικών δυσλειτουργιών χρησιμοποιούνται

- Στην κλινική πρακτική
- Στην έρευνα

Χρήση Ερωτηματολογίων

→ screening

→ συμπληρωματικά εργαλεία αξιολόγησης

→ αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων (πριν – μετά θεραπεία και στον επανέλεγχο)

Θεραπείες στηριγμένες σε ερευνητική τεκμηρίωση

Οι Θεραπείες με ερευνητική τεκμηρίωση περιορίζουν παρεμβάσεις που στηρίζονται στην:

- ▣ Έμπνευση/χάρισμα
- ▣ Μη συστηματοποιημένη προσωπική κλινική εμπειρία
- ▣ Υπαγωγή σε υπερ-απλουστευτικά μοντέλα (οργανικότητα, άλυτες υποκείμενες συγκρούσεις)
- ▣ Προσωπικές προτιμήσεις/ μόδα /συμφέροντα

Παρά τα παραπάνω οι τεκμηριωμένες θεραπείες συνήθως παραγνωρίζονται (στην Ελλάδα και αλλού) προς όφελος της έμπνευσης και της προσωπικής εμπειρίας/προτίμησης

Ψυχομετρικά Χαρακτηριστικά των Εργαλείων

- ✓ Αξιοπιστία (reliability)
- ✓ Εγκυρότητα (validity)

Δείκτες εγκυρότητας

- Discriminant validity, διάκριση λειτουργικού vs δυσλειτουργικού
- Longitudinal validity, ευαισθησία σε θεραπευτικές αλλαγές
- ✓ Μετάφραση και πολιτισμική προσαρμογή των ερωτηματολογίων σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα (Mari Research Institute, 2002)

Screening checklists & Symptom scales and questionnaires

- **Screening checklists (κατάλογοι αναφοράς)**– αυτό συμπληρούμενα, σύντομα στη χορήγηση, χρήσιμα στην καθημερινή κλινική πρακτική, δεν έχουν ελεγχθεί για τις ψυχομετρικές τους ιδιότητες
- **Symptom scales and questionnaires (κλίμακες και ερωτηματολόγια)** – παρέχουν εις βάθος αξιολόγηση του ασθενούς, μετρούν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων

Screening checklists

Brief Sexual Symptom Checklist

- ❖ for Men (BSSC – M)
- ❖ for Women (BSSC – W)

The Sexual Complaints Screener

- ❖ For Men (SCS-M)
- ❖ For Women (SCS – W)

Brief Sexual Symptom Checklist for men

1. Είστε ικανοποιημένος με την σεξουαλική σας λειτουργία;

Ναι

Όχι

Αν όχι, παρακαλώ απαντήστε τις παρακάτω ερωτήσεις

2. Πόσο χρονικό διάστημα δεν είστε ικανοποιημένος με την σεξουαλική σας λειτουργία;

..... (μήνες)

3α Ποιο πρόβλημα/ τα αντιμετωπίζετε με την σεξουαλική σας λειτουργία (ένα ή περισσότερα)

Έλλειψη ή μείωση σεξουαλικής επιθυμίας

Πρόβλημα στύσης

Πρόωρη εκσπερμάτιση κατά την επαφή

Καθυστέρηση ή δυσκολία στην εκσπερμάτιση ή τον οργασμό

Πόνο κατά την σεξουαλική επαφή

Κάμψη του πέους κατά την επαφή

Άλλο: .....

3β. Ποιο από τα παραπάνω σας ενοχλεί περισσότερο;

1   2   3   4   5   6   7

4. Θα θέλατε να συζητήσετε τα θέματα αυτά με τον γιατρό σας;

Ναι

Όχι

Brief Sexual Symptom Checklist for Women

1. Είστε ικανοποιημένη με την σεξουαλική σας λειτουργία;

Ναι

Όχι

Αν όχι, παρακαλώ απαντήστε τις παρακάτω ερωτήσεις

2. Πόσο χρονικό διάστημα δεν είστε ικανοποιημένος με την σεξουαλική σας λειτουργία;

..... (μήνες)

3α Ποιο πρόβλημα/ τα αντιμετωπίζετε με την σεξουαλική σας λειτουργία (ένα ή περισσότερα)

1 Έλλειψη ή μείωση σεξουαλικής επιθυμίας

2 Μειωμένη αίσθηση στα γεννητικά όργανα

3 Μειωμένη ύγρανση στον κόλπο

4 Δυσκολία επίτευξης οργασμού

4 Πόνο κατά την σεξουαλική επαφή

5 Άλλο: .....

3β. Which problem is most bothersome (circle) 1 2 3 4 5

4. Θα θέλατε να συζητήσετε τα θέματα αυτά με τον γιατρό σας;

Ναι

Όχι

Screening checklists:

The Sexual Complaints Screener for Men and Women

- Μπορεί να χορηγηθεί εύκολα και γρήγορα από κλινικούς χωρίς ειδίκευση στα σεξουαλικά προβλήματα
- Καλύπτει όλους τους τομείς της σεξουαλικής απάντησης (επιθυμία, διέγερση, οργασμό, πόνο, κολπικό σπασμό, persistent genital arousal disorder και ικανοποίηση από τη σεξουαλική ζωή)
- Αφορά τους τελευταίους 6 μήνες

Symptom scales and questionnaires

- Αυτό – συμπληρούμενα
- Έγκυρα Εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών και Γυναικών

LEVEL OF EVIDENCE

International Consultation in Sexual Medicine

- **Level 1 evidence** (incorporates Oxford 1a, 1b) involves **meta-analysis of trials (RCTs) or a good quality randomized controlled trial.**
- **Level 2 evidence** (incorporates Oxford 2a, 2b and 2c) includes “low” quality RCT (e.g. < 80% follow up) or **meta-analysis (with homogeneity) of good quality prospective ‘cohort studies’**. These may include a single group when individuals who develop the condition are compared with others from within the original cohort group. There can be parallel cohorts, where those with the condition in the first group are compared with those in the second group.
- **Level 3 evidence** (incorporates Oxford 3a, 3b and 4) includes **good quality retrospective ‘case-control studies’** where a group of patients who have a condition are matched appropriately (e.g. for age, sex etc) with control individuals who do not have the condition.
- **Level 4 evidence** includes **expert opinion** where the opinion is based not on evidence but on **‘first principles’** (e.g. physiological or anatomical) or bench research.

Grades of Recommendation

Grade A recommendation usually depends on consistent level 1 evidence and often means that the recommendation is effectively mandatory and placed within a clinical care pathway. However, there will be occasions where excellent evidence (level 1) does not lead to a Grade A recommendation, for example, if the therapy is prohibitively expensive, dangerous or unethical.

Grade A recommendation can follow from Level 2 evidence. However, a **Grade A recommendation** needs a greater body of evidence if based on anything except Level 1 evidence

Grade B recommendation usually depends on consistent level 2 and or 3 studies, or ‘majority evidence’ from RCT’s.

Grade C recommendation usually depends on level 4 studies or ‘majority evidence’ from level 2/3 studies or Dephi processed expert opinion.

Grade D “No recommendation possible” would be used where the evidence is inadequate or conflicting and when expert opinion is delivered without a formal analytical process, such as by Dephi.

Επιλογή κατάλληλου εργαλείου

- ✓ Καθορίστε και γράψτε «τι θέλετε να μετρήσετε» και πού θέλετε να το χρησιμοποιείτε.
- ✓ Με ποιους άλλους τρόπους μπορείτε να πετύχετε το σκοπό σας, και τι προσθέτει το εργαλείο.
- ✓ Κάντε μια λίστα από πιθανά εργαλεία (συμβουλευτείτε άλλους ειδικούς ή κάνετε αναζήτηση στο www.pubmed.org – σύμφωνα με το σκοπό σας.
- ✓ Λάβετε υπόψη τη διαθεσιμότητα και το πιθανό κόστος (οικονομικό και διάρκεια).
- ✓ Διαβάστε προσεκτικά τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά του εργαλείου.
- ✓ Σκεφτείτε πάλι αν ταιριάζει με το σκοπό σας και πιθανές αντιδράσεις των υποκ/ων.
- ✓ Συμπληρώστε το οι ίδιοι και οι συνεργάτες σας!
- ✓ Βεβαιωθείτε ότι έχετε κατανοήσει πώς γίνεται το scoring και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων!

Τα σημαντικότερα εργαλεία στη σεξουαλική υγεία

- Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών και Γυναικών
- Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Γυναικών
- Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών
- Κλίμακες Αποτελεσματικότητας και Ποιότητας Ζωής

Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών και Γυναικών

Changes in Sexual Functioning Questionnaire (CSFQ)

- *sexual desire-interest,*
- *sexual desire-frequency,*
- *sexual pleasure,*
- *sexual arousal/excitement,*
- *orgasm/completion*

- *Total score-* overall sexual function
- *Long version=*36 men, 34 women, 14 short version

Κατασκευάστηκε για να εντοπίζει αλλαγές στη σεξουαλική λειτουργία εξαιτίας παθήσεων, π.χ. κατάθλιψη, ή φάρμακα, π.χ. SSRIs. Έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς σε κλινικές μελέτες.

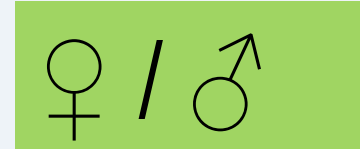
Grade B and Level 3

Derogatis Interview for Sexual Functioning (DISF-SR)

- *sexual cognition/fantasy,*
- *sexual arousal,*
- *sexual behavior/experience,*
- *orgasm, and*
- *sexual drive/relationship*

Total score- quality of sexual functioning
Self report= 25 items

Υπάρχει και σε μορφή ημι- δομημένης συνέντευξης και σε κάποιο βαθμό αξιολογεί τις φάσεις σεξουαλικής ανταπόκρισης κατά Master's & Johnson. Αναλύεται ανά ερώτηση, υποκλίμακα, και συνολικό σκορ.

Grade B and Level 3

Golombok Rust Inventory of Sexual Satisfaction (GRISS)

premature ejaculation
impotence
avoidance
non-sensuality
dissatisfaction

anorgasmia
vaginismus
avoidance
nonsensuality
dissatisfaction

Men-28 items
Women-28 items

Σχεδιάστηκε για να αξιολογεί σεξουαλικά προβλήματα σε ζευγάρια.

Χρησιμοποιείται από σεξολόγους αλλά έχει χρησιμοποιηθεί και σε κλινικές μελέτες (αποτελεσματικότητα πριν/ μετά θεραπεία)

Grade B and Level 3

Έγκυρα Εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Γυναικών και Ανδρών

<u>Όνομασία</u>	<u>No.Items</u>	<u>Αξιοπιστία</u>	<u>Έγκυ/τα διάκρισης</u>	<u>Ευαισθησία</u>	<u>Νόρμες</u>
DISF	25	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
GRISS	28	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
CSFQ	14	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι

Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Γυναικών

Female Sexual Function Index (FSFI)

- Desire,
- Arousal,
- Lubrication,
- Orgasm,
- Satisfaction
- Pain

Total score- overall sexual function

19 items

Έχει χρησιμοποιηθεί σε 212 μελέτες!

«“gold standard” measure of female sexual dysfunction for outcome and diagnostic studies in FSD» (Sand, 2009)

Grade A and Level 1

Sexual Function Questionnaire (SFQ)

- Desire,
- Arousal-sensation,
- Arousal-lubrication,
- Arousal-cognitive,
- Orgasm,
- Enjoyment,
- Pain

26 items,(also 34 and 7 items)

Cut-scores χρησιμοποιούνται ως ένδειξη τύπου σεξουαλικής δυσλειτουργίας

Grade B and Level 3

Female Sexual Distress Scale (FSDS)

- Μία μόνο διάσταση
- 12 items
- Μετράει ενόχληση (distress) από σεξουαλικό πρόβλημα
- cut-off score ≥ 15 προτείνεται ως ένδειξη ενόχλησης

Grade B and Level 3

Sexual Interest and Desire Inventory – Female (SIDI-F)

- Κατασκευάστηκε για να μετράει την ανταπόκριση σε θεραπεία για ΔΥΣΕ σε προεμμηνοπαυσιακές γυναίκες
- 13 items
- Ιδιαιτερότητά του ότι μετράει σοβαρότητα και συχνότητα

Grade C and Level 4

Hypoactive Sexual Desire Disorder Screener

- Εργαλείο διαλογής για ΔΥΣΕ (screener)
- 4 items
- Κατασκευάστηκε για μετα-εμμηνοπαυσιακές γυναίκες
- Total Score ≤ 7 υποδηλώνει ΔΥΣΕ

Grade C and Level 4

Decreased Sexual Desire Screener (DSDS)

- Εργαλείο διαλογής για ΔΥΣΕ (screener)
- 5 items
- Κατασκευάστηκε για προ και μετα-εμμηνόπαυσιακές γυναίκες

Grade C and Level 4

Έγκυρα Εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Γυναικών

<u>Όνομασία</u>	<u>No.Items</u>	<u>Αξιοπιστία</u>	<u>Έγκυ/τα διάκρισης</u>	<u>Ευαισθησία</u>	<u>Νόρμες</u>
FSFI	19	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
SFQ	26	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
FSDS	12	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
SIDI-F	13	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι
HSDD	4	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι
DSDS	5	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι

Ψυχομετρικά εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών

International Index of Erectile Function (IIEF)

- Quality of sexual function
- 15 items (short 5 items)

Υπο- κλίμακες, όχι total score

- *erectile function,*
- *orgasmic function,*
- *sexual desire,*
- *sexual satisfaction,*
- *overall satisfaction*

Έχει χρησιμοποιηθεί σε πάνω από 50 κλινικές μελέτες αποτελεσματικότητας (Rosen, 2002)

Πάνω από 60 μελέτες έχουν τεκμηριώσει την ευαισθησία του εργαλείου στα θεραπευτικά αποτελέσματα! (Rosen, 2002)

Grade A and Level 1

Premature Ejaculation Profile (PEP)

- 4 items
- Έλεγχος εκσπερμάτισης
- Ικανοποίηση από σεξουαλική επαφή
- Ενόχληση (distress) από εκσπερμάτιση
- διαπροσωπική δυσκολία σχετική με εκσπερμάτιση

Total score

Άνδρες με χαμηλά σκορ
είχαν IELT < 2 min!

Χρησιμοποιείται ως εργαλείο
μέτρησης
αποτελεσματικότητας
θεραπείας.

Grade C and Level 3

Index of Premature Ejaculation (IPE)

- 10 items
- Σεξουαλική ικανοποίηση,
- Έλεγχος εκσπερμάτισης
- Ενόχληση (distress) από γρήγορη εκσπερμάτιση.

Υψηλή συσχέτιση
με IELT!

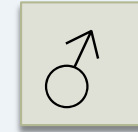
Χρησιμοποιείται ως εργαλείο
μέτρησης
αποτελεσματικότητας
θεραπείας.

Grade C and Level 4

Premature Ejaculation Diagnostic Tool (PEDT)

- Εργαλείο διαλογής (screener)
- 5 items
- Διαλογή σύμφωνα με κριτήρια DSM-IV

- Απουσία ελέγχου,
- συχνότητα,
- ελάχιστο ερεθισμό,
- ενόχληση
- διαπροσωπική δυσκολία

- score ≥ 11 πιθανή ΠΕΚ

Grade C and Level 4

Male Sexual Health Questionnaire (MSHQ)

- 25 items
- στύση
- εκσπερμάτιση (7items)
- σεξουαλική ικανοποίηση

- απουσία εκσπερμάτισης,
- καθυστέρηση εκσπερμάτισης,
- ορμή εκσπερμάτισης,
- ποσότητα σπέρματος,
- ικανοποίηση από εκσπερμάτιση,
- πόνος κατά εκσπερμάτιση

Short form-4 items on
ejaculation

Grade B and Level 3

Έγκυρα Εργαλεία Αξιολόγησης της Σεξουαλικής Λειτουργίας Ανδρών

<u>Όνομασία</u>	<u>No.Items</u>	<u>Αξιοπιστία</u>	<u>Έγκυ/τα διάκρισης</u>	<u>Ευαισθησία</u>	<u>Νόρμες</u>	
IIEF	15	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	
PEP	4	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	
IPE	10	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι	
PEDT	5	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι	
MSHQ	4	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	

Κλίμακες Αποτελεσματικότητας και Ποιότητας Ζωής

Treatment Satisfaction Scale (TSS)

- Μετράει την σεξουαλική ικανοποίηση ανδρών με στυτική δυσλειτουργία και των συντρόφων τους.
- Μετράει την ικανοποίηση από τη θεραπεία στο πέρας του χρόνου
- Ελεύθερος (φαρμακο)θεραπείας ασθενής και σύντροφος, υπό θεραπεία ασθενής και σύντροφος.
- spontaneity, quality of erection, quality of ejaculation, quality of orgasm, sexual pleasure, and confidence.
- reliability of treatment, convenience, treatment efficacy, conformity to treatment expectations, overall satisfaction and intentions for continued use of the particular drug.

Grade B and Level 3

Sexual Life Quality Questionnaire (SLQQ)

- 16 items
- sexual quality of life
- treatment satisfaction

- Συγκρίνει την παρούσα σεξουαλική εμπειρία των ανδρών ή και συντρόφων τους με εκείνη προ της στυτικής δυσλειτουργίας

Grade C and Level 4

Erectile Dysfunction Inventory for Treatment and Satisfaction (EDITS)

- Αξιολογεί την ικανοποίηση από θεραπεία για ΣΔ και διερευνά την επίδραση της ικανοποίησης του ασθενούς και της συντρόφου στη συνέχιση της θεραπείας.
- Πολλαπλασιάζουμε τον μέσο όρο X 25= 0-100

- Συνολική ικανοποίηση
- Αν θεραπεία ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες
- Πιθανότητα συνέχισης θεραπείας
- Ευκολία χρήσης
- Ικανοποίηση από αρχική δράση
- Ικανοποίηση από διάρκεια δράσης
- Επίδραση στη σεξουαλική αυτοπεποίθηση
- Ικανοποίηση συντρόφου από θεραπεία,
- Φυσικότητα στύσης και σκληρότητας

- Συνολική ικανοποίηση
- Αν θεραπεία ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες
- Επίδραση στην αίσθηση συντρόφου ότι είναι επιθυμητή
- Ικανοποίηση από διάρκεια δράσης
- Πώς αισθάνεται η σύντροφος για τη συνέχιση της θεραπείας

Grade B and Level 2

Self-Esteem And Relationship (SEAR)

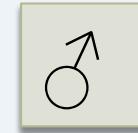
- Αξιολογεί την επίδραση της στυτικής δυσλειτουργίας στην αυτοπεποίθηση και σεξουαλική σχέση
- 14 items= 8 items sexual relationship satisfaction + 6 items confidence

Grade A and Level 2

Psychological and Interpersonal Relationship Scale (PAIRS)

- Μετράει ψυχο-κοινωνικές επιπτώσεις της στυτικής δυσλειτουργίας και της θεραπείας
- 23 items
- Σεξουαλική αυτοπεποίθηση
- Αυθορμητισμός
- Ανησυχίες χρόνου

Grade B and Level 3

Sexual Quality of Life – Male (SQOL-M), -Female (SQOL-F)

Επίδραση ΣΔ ή ΠΕΚ στην

- Αυτοεκτίμηση
- Ποιότητα σχέσης
- Συναισθηματική ευεξία

(11 items)

Επίδραση ΓΣΔ στην

- Αυτοεκτίμηση
- Ποιότητα σχέσης
- Συναισθηματική ευεξία

(18 items)

Grade B and Level 3

Grade C and Level 4

Κλίμακες Αποτελεσματικότητας και Ποιότητας Ζωής

<u>Όνομασία</u>	<u>No.Items</u>	<u>Φύλο</u>	<u>Αξιοπιστία</u>	<u>Εγκυ/τα διάκρισης</u>	<u>Ευαισθησία</u>	<u>Νόρμες</u>
TSS	19/12	♀♂	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
SLQQ	16	♀♂	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
EDITS	11/5	♀♂	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι
SEAR	14	♂	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
PAIRS	23	♂	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
SQOL-M/F	11/18	♀♂	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι

Σας Ευχαριστώ!

